

RESSORGIMENT

~ S U M A R I ~

En Cambó ha parlat... — D'organització i tàctica, per Alban Rosell. — Dos catalans il·lustres. — Moments de carrer, per Joan Duch i Arqués. — El pacte secret, per H. Nadal i Mallol. — Flors cordials, per J. Grau-Elies. — Full de dietari, per Carles Soldevila. — Espurnes, per Freeman. — Un elogi i un retret, per P. de Reig. — Cançons populars de Catalunya. — Crònica, per P. — Concerts. — Tristor, per Gràcia B. de Llorens. — L'expansió del català, per H. N. M. — Notícies.

GRAVATS: Francesc Macià. — Paisatge rossellonès. — Bells aspectes del Port de Barcelona. — Del Pireneu català.

575

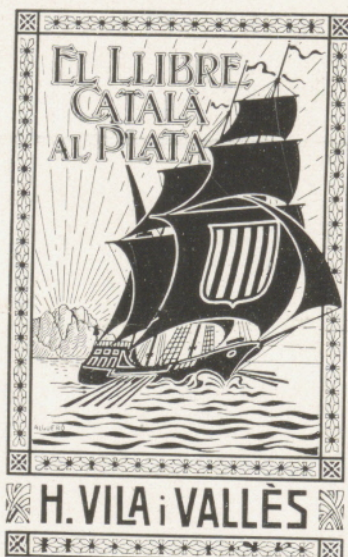
Any XII * Desembre, 1927 * Número 137
Oficines: Pergamino 244 * Buenos Aires

PER ADQUIRIR

LLIBRES - REVISTES - DIARIS
I LES PUBLICACIONS CATALANES
EN GENERAL

ADRECEU-VOS A

✻
S'ENVIA
LLISTA DE
L'EXISTÈNCIA
PRÈVIA
COMANDA DELS
INTERESSATS
✻

2622 - DONATO ALVAREZ - 2622
BUENOS AIRES

La Sastreria de Qualitat

de JOAN VENTOSA, es
complau a posar en coneixement de la seva distingida clientela i als catalans en general que s'ha traslladat al carrer d'Esmeralda, 894, on resta a les ordres dels seus afavoridors i amics.~

ESMERALDA, 894
BUENOS AIRES

Magatzems "La Constància"

ABANS «EL CAP BERNAT»

DUACASTELLA I CIA.

Els millors assortits d'articles de Catalunya

VENEM ALS PREUS
MÉS REDUÏTS
DE BUENOS AIRES.

SEGURETAT
ABSOLUTA.
REMESES A TOT EL PAÍS.

CARLOS CALVO, 3623
UNION TELEF. 62 MITRE 4004

DEMANI'S OLI "SABATER"
ÉS DE REUS. EL MÉS FI,
D'OLIVA BONA I PURA.

3929 - RIVADAVIA - 3929

UNION TELEF. 62 MITRE 1570
COOP. TELEF. 597, OESTE

Rovellons, préssecs i perdius de la casa PEDREROL I MIR, de Barcelona

PICHINCHA, 180
U.T. 62, Mitre 7280 - C.T. 741, Central

GRAN ASSORTIT de VINS FINS
JEREZ RESTAURADOR
"EL CAP BERNAT"

RESSORGIMENT

ANY XII

BUENOS AIRES, DESEMBRE, 1927

NÚM. 137

En Cambó ha parlat...

... i ha fet parlar. I la seva actitud i les seves paraules han interessat a tothom, amics i adversaris polítics. I ha estat el món sencer qui s'ha assabentat del seu gest i de les seves declaracions. Hom li podrà discutir la seva manera de pensar i de veure les coses; el podrà combatre, políticament i àdhuc dir-ne penjaments segons la posició ideològica de cadascú. Hom, però, haurà de reconèixer sempre, la seva preeminència d'home polític i el seu enorme prestigi d'estadista. Quan En Cambó parla es fa escoltar i és Catalunya, i Espanya, i Europa, i tot el món, qui para l'orella i es commou amb la seva actitud.

En Cambó, poc abans que En Primo de Rivera assaltés el poder de l'Estat espanyol, es retirà de la política activa degut al fracàs de les seves teories i pràctiques intervencionistes i a l'increment de l'ideal separatista, fenòmens que determinaren la derrota de la Lliga en les eleccions de l'any 1923, i el gran triomf d'"Acció Catalana", organització política que es generà a rel de l'escissió regionalista.

Per consegüent, En Cambó, davant la Dictadura militar, es trobava en un terme mig, diríem; tant podia ésser considerat entre els polítics desplaçats, foragitats per la bota militar, i anatematitzats durament, com se'l podia exceptuar d'aquesta condició, degut a haver-se retirat a temps.

No faltava qui creia que En Cambó, sinó d'acord, estava en intel·ligència amb el dictador, i qui això creia recolzava el seu pensament en l'actitud dels regionalistes evidentment favorable, de primer antuvi, al cop d'Estat.

Els qui el seguien de prop i àdhuc aquells qui de lluny seguien atentament el moviment general de Catalunya, sabien, però, que En Cambó no veia amb bons ulls la permanència de la Dictadura, sobretot per la repressió de què feia objecte tota manifestació de l'ànima catalana.

L'any 1925, quan En Primo de Rivera anava a posar en pràctica el seu pla militar per acabar amb el pesombre rifeny, En Cambó volgué donar-li un consell i publicà aquella famosa carta recomanant a En Primo l'abandó del Marroc. Molts van veure en l'actitud d'En Cambó una probable avenença amb el dictador, sobretot després que aquest li contestà aconsellant-li de posar terme a les vacances que s'havia pres, la

qual cosa era un convit en tota forma a l'actuació política. Ara veiem, però, que aquell gest probablement no era sinó una faccèia d'En Cambó per a escandallar l'ànim d'En Primo amb mires al futur.

I el futur és arribat. En Cambó anuncia el seu retorn a la política i En Primo, com si l'hagués pessigat un escorçó, li surt al pas i li nega el dret de reintegrar-s'hi. En Cambó es resigna a la voluntat del dictador i desisteix, àdhuc, de la publicació del llibre que tenia anunciat i que l'havia de decidir, segons com fos rebut per l'opinió, a retornar a la vida pública o a romandre'n abstret.

* * *

Què es proposava fer En Cambó i quins objectius l'impel·lien a reprendre les lluites polítiques?

De les declaracions fetes per ell i per En Duran i Ventosa als periodistes, es desprèn que res de nou no portaven concebut, ans els mateixos ideals d'abans: una posició intermèdia entre el centralisme abassegador i unitari i el separatisme exaltat. Cercar una fórmula d'avinença entre les dues tendències irreductibles. Breu: Política intervencionista amb mires a l'autonomia de Catalunya.

Hem de dir que no ens sentim gens entusiasmats, ans que hi divergim en absolut, amb les declaracions del cabdill de l'opertunisme? Fóra repetir allò que havem manifestat tantes vegades. La nostra posició amb respecte al problema de Catalunya és francament, clarament terminant: Res de col·laboracions, ni pactes, ni diàlegs amb els governants de l'Estat. Havem de cercar en altres mitjans i en altres esferes la solució al plet de la llibertat nacional. Les solucions d'efusió i de compatibilitat han fracassat, lamentablement, una i deu vegades. Els fets, les circumstàncies i les necessitats actuals de Catalunya imposen irrecusablement la solució radical. Tractar d'assajar novament els tòpics fracassats de la comprensió i la cordialitat, com pretén ara En Cambó, no és sinó el desig de posar un parèntesi més o menys llarg, a allò que indefectiblement s'ha de produir, ço és: la separació de Catalunya de l'opressió espanyola.

I això vindrà a despit dels Cambó haguts i per haver, car tot ens hi ajuda; el mateix Cambó inclúsiu.

Estem satisfets de la resposta que En Primo ha donat a les insinuacions del cabdill de l'Espanya gran. És una lliçó excel·lent i una possibilitat més en el món de les nostres esperances. Constitueix, també, per si calia, una nova prova del repudi que mereix al govern espanyol qualsevol mostra de la vitalitat del problema català, per petita que sigui. El que convindria, ara, fóra que En Cambó sabés treure'n partit de l'actitud d'En Primo. Recordeu que, ultra la seva diatriba contra el separatisme, en el cèlebre discurs del 6 de gener de 1923 en el Casal Nacionalista de la Barceloneta — discurs a què s'ha referit aquests dies — En Cambó va dir textualment: "Si se'ns ofereixen concessions, les acceptarem. En cas de repressió, fomentarem el separatisme". En Primo, doncs, no està per concessions, és evident. I quant a repressió, ja fa més de quatre anys que Catalunya està subjecta a tota mena de vileses.

Nosaltres tenim esperances que En Cambó, malgrat els escarafalls que fa de les solucions extremes, acabarà per creure-hi. Potser no per pròpia voluntat, però sí per la virtut d'unes quantes bufetades més d'aquestes que li ha clavat En Primo. No ens estranyaria, diem, que En Cambó, si es veu apretat, no solament fomentés, com ja insinuà l'any 1923, el separatisme, sinó que àdhuc es posés davant d'un moviment revolucionari per separar Catalunya d'Espanya. No oblidem que En Cambó és autor de la política oportunista i no oblidem, tampoc, que a la nostra pàtria els sentiments independentistes van guanyant cors i voluntats, de pressa, de pressa.

* * *

En Lluís Duran i Ventosa, floctinent d'En Cambó i una de les mentalitats polítiques més fortes de Catalunya, en una intervista feta per un representant de l'"Associated Press", en preguntar-li aquest quins propòsits tenia la Lliga, va dir: "No poden ésser més lògics. En les eleccions que van precedir el cop d'Estat de 1923, els extremistes del catalanisme van censurar-nos per moderats i es separaren formant el partit d'"Acció Catalana". Nosaltres vam retirar-nos; però durant aquests quatre anys l'opinió ha anat reaccionant en veure que d'"Acció Catalana" no sorgien prestigis polítics. Per això ara els mateixos elements que van censurar-nos tornen a demanar-nos que els dirigim".

Confessem que aquesta greu declaració de l'il·lustre autor d'"Els polítics" ens féu rodar el cap. Hem lamentat sovint i

censurat la gairebé inactivitat d'“Acció Catalana”, durant aquests quatre anys que tan ben aprofitats podien ésser, però ens resistíem a creure que haguessin arribat al comble del fracàs que significaria el seu retorn a la Lliga. Ultra el fracàs d'“Acció Catalana” hi anava també, en les paraules d'En Duran i Ventosa, la mort d'una cara il·lusió nostra.

Sortosament, la resposta d'“Acció Catalana” ha vingut a temps. Alvarez del Vayo, corresponsal de “La Nación” a Madrid, davant la polsaguera que va alçar el vet d'En Primo de Rivera a la probable solució política d'En Cambó, es traslladà a Barcelona a intervenir a aquest i a un dirigent d'“Acció Catalana”. La resposta d'“Acció” desfà completament l'asseveració d'En Duran i Ventosa. “Acció Catalana”, evidentment, està satisfeta de la resposta d'En Primo a En Cambó, perquè, com observa força bé el corresponsal, això farà obrir els ulls a molta gent i significa, demés, el fracàs definitiu de la política conciliadora.

El corresponsal pregunta: — No s'havia arribat a un acord d'acceptar la direcció espiritual del senyor Cambó?

—No. (respon amantent el prohom d'“Acció Catalana”). Nosaltres sempre fórem escèptics davant els esforços del senyor Cambó. La intervenció ministerial de la Lliga, en 1922, fou un complet fracàs. Ara, que si de sobte es convoquessin eleccions i la Lliga hagués de lluitar, per exemple, con-

tra la “Unión Patriótica”, nosaltres ajudaríem la Lliga. Això és evident.

I, més endavant, nova pregunta del corresponsal: — “Acció Catalana”, no veu altra solució per al problema de Catalunya que el separatisme?

—Nosaltres el que no veiem és cap solució dins d'un criteri coercitiu. Per consegüent, si se'ns vol retenir per la força i, al·legant un dret diví, no ens resta altre remei sinó portar la nostra oposició al màxim extrem. Ara bé, si es reconeix el dret que té Catalunya a regir els seus propis destins, és possible que resulti que la forma preferible sigui de continuar federats, amb Espanya. Però això per voluntat nostra, mai per imposició del sabre.

Les declaracions precedents desvirtuen per complet la hipòtesi del retorn d'“Acció Catalana” a la Lliga. Celebrem-ho.

* * *

Segui com vulgui, si res més no, el gest d'En Cambó ha servit per donar actualitat i solvència al problema de la llibertat de Catalunya. Durant vuit dies les agències internacionals d'informació han donat tema als diaris i aquests al públic, i el món, per aquest mitjà prodigiós que és la premsa, s'ha assabentat una vegada més de les ansies de reivindicació nacional del nostre poble i ho pogut constatar com la paraula d'En Primo donant per inexistent o mort el problema català, són fantasies del dictador espanyol. La realitat, vivent, neta, crua si es vol, és tota una altra.

D'organització i tàctica

D'ençà que vam inserir en aquestes mateixes pàgines, fa uns mesos, un article proposant l'organització d'un nucli que respongués al criteri de totes les entitats catalanes, separatistes, nacionalistes, més o menys afines i partidàries de la lliberació de Catalunya, s'han manifestat opinions varies, totes favorables, certament, però potser un xic desviades, algunes, de la finalitat que han de tenir si volem treballar amb eficàcia i profit.

Creiem que, arribats a la conformitat manifestada tant en altres articles com en canverses o relacions epistolars de compatricis, havem, també, d'esclarir allò que cal fer a fi de no pertorbar l'acció dels nuclis i forces i, al mateix temps, intensificar l'obra cultural que s'aparioni des del punt de vista moral i espiritual en l'acció dels abnegats, per mitjà de la qual, sentim la satisfacció i la joia d'ésser compresos.

Veiem dues vies paral·leles a seguir per les entitats, grups, i particulars catalans residenciats fora de Catalunya, a Sud Amèrica especialment, per ser les que més co-

neixem, són aquestes dues vies les que cal definir i homogeneïtzar per medi d'una Assemblea, Convenció, Congrés o com es vulgui anomenar, a reunir-se en algun lloc d'Amèrica, prèvia la fixació de punts, temes i projectes sobre els quals caldria deliberar.

Els dos punts fonamentals entenem que són ben clars: primer: relacions de tots els nuclis catalans de l'exterior per mitjà d'un Comitè o Junta central; i segon: creació d'altre Comitè o Junta central d'acció internacional que curés de tot allò que es relacionés amb la lluita per l'alliberació de Catalunya.

De primer antuvi, poden semblar antigònies aquests dos organismes, i, el primer, potser innecessari, car les societats i nuclis catalans de Sud Amèrica especialment, ja estan en contacte i relació entre ells, sobretot els de l'Argentina, Xile, Uruguai i Paraguai; però a mida que anem meditant allò que podria fer un Comitè o Junta central en el sentit de suggerir tasques, facilitar medis, harmonitzar actes i

agrupar relacions, veurem que no ho és tant ja d'innecessari, i si considerem que podria fer-se molt per a llimar diferències o topaments entre unes i altres entitats, assenyalar conveniències d'iniciatives conjuntes per a un fi o fins determinats, anular resultats i posar-se en contacte amb els demés organismes de pertot, sense desbaratar ni aminorar les normals i presents relacions, pot intensificar-les mantenint el bon acord i propereïent avantatges que en els moments actuals i per als que poden esdevenir, siguin ben apreciables. De manera que, aquest Comitè o Junta d'harmonia social i cultural, pot aixamplar molt eficaçment la seva tasca sense comprometre cap entitat ni oferir dubtes i vacil·lacions.

Ja no és el mateix la formació de l'altre Comitè o Junta d'acció internacional. Aquest ha de tenir una comesa diferent fins i tant que no s'hagi aconseguit el propòsit de llibertat a Catalunya, i per això reclama una millor cura, car els seus membres han d'ésser triats, i ben triats, ja que les coses privades per les quals hauran de treballar, les missions de confiança i de discreció que hauran de realitzar, reclamen homes d'un temperament especial, d'una capacitat notòria, amb dots psicològics i fe en l'ideal, qualitats que no sempre es troben.

El primer organisme persistirà sempre, mentre que el segon haurà d'actuar després a la nostra terra, una vegada aconseguit el propòsit que ens mena a la lluita.

Heus aquí el nostre punt de vista al respecte, i creiem que quant més es tardi en donar forma i vida a tals organismes, més es tardarà també a tenir una acció conjunta, homogènia i formal per aconseguir reivindicacions per les quals tots breguem. I cal aprofitar l'arribada dels compatricis Macià, Gassol i d'altres, per a tractar eixes qüestions, car si no es fa una acció solidària i seriosa per Catalunya, correm el perill de deixar transcórrer el temps en tires i aflixes que a res conduïxen.

Per altra part, sense una organització en forma, correm també el perill, i ho hem pogut veure algunes vegades, de malgastar energies i sofrir intervencions d'elements que podran tenir molt entusiasme patriòtic, però que no és sempre el factor més determinant dels bons resultats, ja que les exterioritzacions sorolloses, fora de temps, no sempre rendeixen profit.

ALBAN ROSELL.

Si voleu que la llengua catalana imperi damunt totes les activitats del nostre viure nacional, contribuïu a l'obra magna d'educar els infants en l'idioma de la Pàtria. Aquesta tasca d'un alt sentit cultural i patriòtic la realitza l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

Dos catalans il·lustres

Dintre pocs dies petjaran terra uruguaià dos il·lustres ambaixadors de Catalunya: el capdill d'Estat Català, Francesc Macià, i el poeta Ventura Gassol.

Ambdós vénen a Amèrica per a posar-se en contacte amb les organitzacions nacionalistes catalanes i veure si d'aquesta visita surt quelque cosa de positiu i eficient per Catalunya i la seva llibertat.

No havem pas de remarcar l'excel·lent importància d'aquesta visita. Tothom, qui més, qui menys, en tindrà una idea aproximada a la nostra. La presència de Francesc Macià i Ventura Gassol, serà arreu on vagin un esdeveniment. L'actuació d'un i altre en la política i les lletres de la nostra pàtria els fa dignes del nostre homenatge i veneració. Són homes que treballen i lluiten contra tota adversitat per l'ideal de retornar a un poble, avui esclau, la llibertat que li detenten contra llei, contra dret i contra la naturalesa. Això sol bastaria per a que els consideréssim creditors al nostre respecte i alta estima. Però és que, ultra la significació actual de lluitadors i de patriotes, hi ha en ells quelque cosa més que els fa ésser per nosaltres dues figures prestigioses de la nostra pàtria. Per tal de donar un reflex de la personalitat d'aquests dos homes, apuntarem alguns dels seus trets biogràfics.

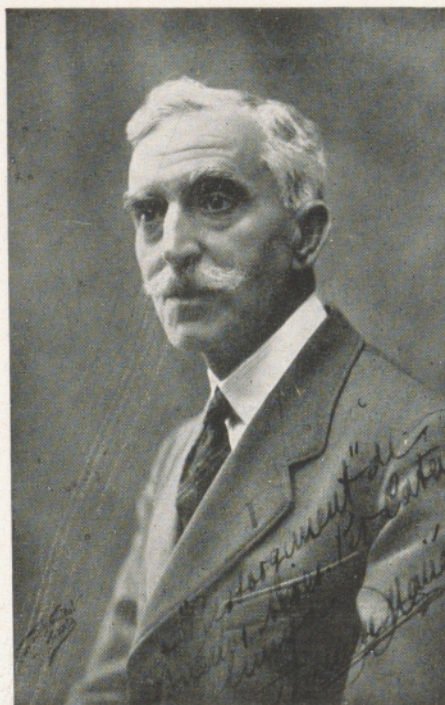
FRANCESC MACIÀ

En Macià és l'exemple vivent d'aquells catalans qui davant l'actitud hostil del govern de l'Estat espanyol contra Catalunya s'han sublevat i han engruixit les files dels qui han perdut la fe en les solucions harmòniques i es disposen a donar una vida de llibertat i independència a Catalunya. El separatisme d'En Macià no pot dir-se pas que sigui irreflexiu ni un arrauxament de joventut. El seu separatisme no data gaire més de 20 anys ençà, i ja en té 67!

Francesc Macià va néixer a Vilanova i Geltrú. Va estudiar la carrera militar amb molt de profit, car als quaranta anys obtingué la graduació de coronel d'enginyers.

La seva carrera política data de quan la Solidaritat Catalana. Aquest moviment de reivindicació presentà En Macià candidat pel districte de Les Borges i va sortir triomfant. Aquest fet va produir-li la separació de l'exèrcit. En Macià s'hi resignà. Sacrificà la carrera i es va donar a la causa de Catalunya. Des d'aleshores fou el diputat insubstituïble. Les Borges el reelegí sempre. Adhuc, quan En Macià va fer renúncia de l'acta en el Congrés, el seu districte, en un magnífic plebiscit va demostrar que no acceptaria cap més representant que no fos ell. I En Macià tornà al Congrés per a exposar net i clar, sense subterfugis, el problema de la separació de Catalunya.

En assaltar el poder En Primo de Rivera, En Macià va exiliar-se, perseguit per la Dictadura. Des de França va escriure un manifest exhortant els catalans. A rel d'això van confiscar les propietats de la seva esposa. A París En Macià muntà l'oficina d'

Francesc Macià, cap d'Estat Català.

Estat Català i concebé un pla revolucionari que fracassà en el moment d'anar-lo a posar en pràctica, degut a la delació de Ricciotti Garibaldi. En Macià i companys foren detinguts a la frontera francesa i sotmesos a procés. Fou un procés sensacional que tingué la virtut de provocar l'entusiasme del poble parisenc envers els complotats catalans, sobretot En Macià. Aquest i els

seus companys foren expulsats de França. Bèlgica els rebé amb els braços oberts.

VENTURA GASSOL

El secretari de Francesc Macià, nasqué a la Selva del Camp l'any 1894. Va cursar Humanitats, Teologia i Filosofia a la Universitat de Tarragona. La literatura l'apassionà i es traslladà a Barcelona. Aviat publicà el seu primer llibre: *Amfora*, revelació d'un poeta de primer ordre, obra definitiva que va posar el seu autor al capdavant dels poetes joves. Després va publicar *La nau*, volum que va afiançar el prestigi d'En Gassol poeta. Més tard i sota el rètol de *Les tombes flamejants*, ens donà un llibre de poesies de caràcter patriòtic. Són composicions enceses, roents, flamejants, com ja indica el títol.

Ultra aquesta activitat literària, Ventura Gassol ha provat el teatre amb sort. *La cançó del vell Cabrès* és el títol d'un poema en tres actes estrenat anys enrera a Barcelona amb un èxit rotund. Té una altra obra teatral inèdita, *La dolorosa*, i un llibre de poesies: *Mirra*.

En el moviment patriòtic de Catalunya, Ventura Gassol ha actuat amb eficàcia. Prengué part en la Conferència Nacional Catalana de 1922; fou un dels més entusiastes propagandistes de l'ideal d'independència política per la pàtria. Seguí tot Catalunya amb "Acció Catalana" primer, després amb "Estat Català", i la seva veu i les seves dots d'oratória fogosa, alçapremà consciències i abrandà molts cors en l'entusiasme i l'amor a la pàtria.

Hagué d'exiliar-se a París, al costat d'En Macià, ajudà a aquest en les tasques de preparació del malaurat intent, i amb En Macià fou detingut a la Vil·la Denise, processat, empresonat i, per últim, expulsat de França.

Des d'aquestes columnes saludem a ambdós patriotes i esperem tenir-los aviat al costat nostre.

Moments de carrer

Tremola la bacina abonyegada penjada a la botiga del barber; el sol li cau de flanc, i una esquixada de llum de sol, entra a la rebotiga per un forat que té.

Surt el flequer (que deslliga, de lliga, un raig de sol que li munta pel braç) cerca l'escalf de la tertúlia amiga d'una donzella que de l'horta ve cofada amb un cabàs.

Ratlla el carrer un xisele d'oreneta i surt l'apotecari: — Què ha passat? Sobta el posat de la dona distreta

que mitja fa, de ratlles violades, al porxo del costat.

Passa un vailet presoner de l'estrofa d'un cant ardit, deslligat de control; l'aborda un ca i apar que l'apostrofa i cau el cant de l'ensurt dins la xarxa encerclada en el vol.

Un gambairot empalleja la glòria del carré assolellat i a poc a poc, borra el full de la història amb un xic de penombra color pàl·lid trencat.

JOAN DUCH I ARQUÉS.
Balaguer.

El pacte secret

No és precisament d'ara, fa ja molt de temps que les relacions entre Itàlia i França no són pas esponjoses i cordials. La política notòriament imperialista de Mussolini va de dret a un conflicte armat amb França, conflicte que hom convé en afirmar que és el cavall de batalla del feixisme per a mantenir-se en el poder.

Les fronteres d'ambdós països estan preses militarment i els homes que les guarden, quan no s'esbatussen es miren de reüll, la faç feréstega i al braç l'arma a punt d'escemetre's. Que n'hi ha ganes no solament de part dels governs, ho demostra el fet tangible d'haver-se produït escaramusses sangnants entre les forces frontereres d'ambdós països, no una, sinó varies vegades, incidents que han hagut de resoldre momentàniament els governs amb la publicació recíproca de sengles notes de desagraïvi circumstancial.

Es evident que França, no refeta encara, moralment i materialment, de la gran guerra, defuig aquesta topada amb Itàlia i procura ajornar en allò que li és possible, les contingències d'una nova guerra. Mussolini, però, i els seus agents, s'esforcen cada dia més a acabar la paciència dels francesos i a provocar el conflicte armat, la imminència del qual tothom dona per descomptat.

França té un conveni o tractat amb Iugoslàvia el qual tractat és un obstacle per a les pretensions de Mussolini a la seva hegemonia damunt els països balcànics, i per tal de contrarestar aquest escull que troba en les seves vel·leïtats imperialistes, el dictador feixista no ha parat fins que ha pogut decidir — a les bones o a contràcor — Albània a pactar amb ell un conveni segons el qual, aparentment, Itàlia es presenta com protectora de la independència i seguretat albanesa, però en realitat no és sinó amb miras a establir aliances bèliques i anivellar, almenys, posicions amb respecte França.

Les activitats feixistes o el servei d'espionatge, diríem, que Mussolini manté a França, són també cosa notòria. Recordem, sinó, que l'afer Macià-Garibaldi va posar en descobert una sèrie d'actes contraris a l'amistat franco-italiana en desmèrit dels interessos de França, activitats i intrigues que el govern francès va tractar que no transcendissin, però que constituïran el dia de demà una poderosa acusació contra l'hostilitat del govern de Mussolini i els esforços d'aquest a provocar l'hostilitat francesa.

Tots aquests antecedents posen Europa a la llinda d'una guerra que podria tenir grans conseqüències, guerra a la qual els catalans podríem ésser arrossegats per les circumstàncies de la nostra situació geogrà-

fica. Direm més: si és cert allò que hom debat aquests dies referent a l'actitud d'Espanya davant la possibilitat d'un conflicte armat entre França i Itàlia, és gairebé segur que Catalunya no podrà mantenir-se neutral i que de la seva participació en la lluita depèn el seu esdevenidor.

Ja fa temps que hom ve parlant d'un pacte secret entre les dictadures italiana i espanyola. Les visites recíproques que els governs i les persones reials d'ambdós països han realitzat aquests darrers temps, no han estat simples visites de compliment, ans han constituït un mitjà precís d'acostament i intel·ligència i possiblement l'elaboració d'un pla d'al·lança en cas de veure's abocats un o altre govern a un conflicte armat. Tothom en parla i aquestes parlers no han pas estat desmentides per ningú, ans tot dona entenent que en realitat no són pas sense fonament els rumors que circulen cada dia amb més persistència i solidesa.

Fins fa poc, però, les negociacions es feien en un to d'absoluta confidència i els qui s'atreïen a parlar-ne en públic ho feien basant-se en hipòtesis i conjectures més o menys fermes. Ara, però, ja se'n parla com cosa gairebé segura i existent.

"L'Europe Nouvelle", de París, ha tractat l'afer seriosament, en un treball extensíssim al volt de les relacions entre Espanya i Itàlia, i erida l'atenció referent a la comprovada política italianista del govern

dictatorial d'Espanya, política que ja s'ha manifestat públicament no sols en les visites recíproques a què ens hem referit abans, sinó per mitjà de la premsa addicta al Directori espanyol. "La Correspondència Militar", diari de Madrid, remarca "L'Europe Nouvelle". — demana la construcció de tres cuirassats de 30.000 tones, "amb el fi d'alterar l'equilibri mediterrani a favor d'Itàlia". Recolçant les seves paraules en aquest fet evident i en l'actitud més recent encara del diari madrileny "El Debate", referent a la solidaritat mediterrània, "L'Europe Nouvelle" assenyala la "tàctica persistent de part d'Espanya a favor de l'imperialisme italià i dirigida, en darrer cas, contra França".

El perill d'aquesta aliança italo-espanyola és remarcada per "L'Europe Nouvelle", i quant a la popularitat d'aquesta aliança entre el poble espanyol, diu la revista francesa que "tampoc no eren populars les campanyes de Cuba i el Marroc, però que de grat o per força el poble espanyol, la massa amorfa, va donar els diners i els homes".

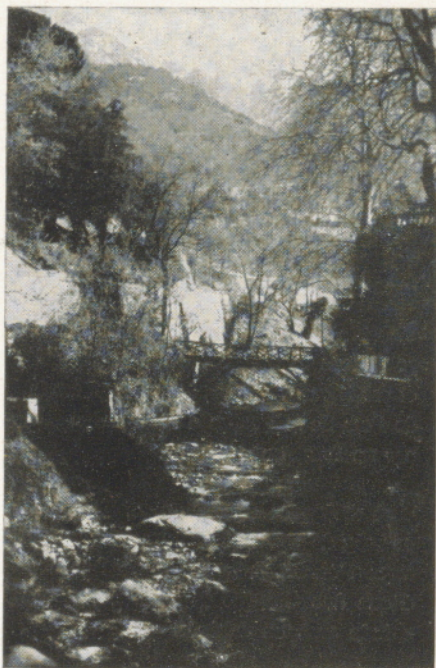
L'estudi de "L'Europe Nouvelle", que ha causat sensació, acaba per denunciar com a proves fefaents dels perills que assenyala, la política hispano-italiana referent al problema de Tànger i les possibles elàusules secretes que conté el tractat d'amistat i arbitratge entre Itàlia i Espanya per a defensar-se contra la supremacia anglesa a Gibraltar i la francesa al nord d'Àfrica.

No heu pensat, catalans, en les conseqüències que podria tenir per nosaltres l'esclat d'una guerra entre Itàlia i França? No entrelluqueu en tot aquest greu conflicte la possibilitat que Catalunya, la pàtria nostra, esdevingués la Bèlgica de la nova conflagració? No veieu, germans, que el paper que el nostre país podria representar en la lluita fóra una decisiva oportunitat de fer valer els nostres drets nacionals i els nostres anhels d'independència política? No teniu confiança en què la participació d'Espanya a favor d'Itàlia en la lluita armada que s'acosta, pot provocar la independència de Catalunya?

Recordeu el punt estratègic de la nostra posició geogràfica. Recordeu la situació afrontosa, humiliant, insuportable a què ens té sotmesos Espanya segles ha, i ara més que abans la dictadura. Recordeu l'esperit de sacrifici i el d'èxit de lluita que van guanyant cors i voluntats de les actuals generacions catalanes. I recordeu, sobretot, que Catalunya, la nostra pàtria, sotmesa i tot, va donar a França dotze milers de voluntaris per què ajudessin a guanyar la guerra i es cobrissin de glòria i heroisme.

Obrim el cor a l'esperança, germans, i preparem-nos a complir amb el nostre deure de catalans i d'homes.

H. NADAL I MALLOL.

Paisatge Rossellonès. — Un pont sobre el riu Cadí, prop del Vernet.

Fotog. «Ressorgiment», per R. Xammar.

F l o r s c o r d i a l s

Estaven asseguts en un banc d'una plaça on els arbres xopluguen dels raigs del sol estival. Era diumenge. Els dos amics, que es volen potser més que si fossin germans, ja s'havien buidat les butxaques: tot el tabac que tenien se n'havia anat en fum. I com que l'hora es prestava per certes confidències, el Gabriel, que era el que portava la càrrega d'anys més feixuga, va tenir l'acudit de preguntar al Celedoni per què era que no havia tractat de fer amistat amb cap dona d'ençà que el coneixia.

El Celedoni, un xicot ceapat, vermell de cara i amb un deix de bonhomia que feia esclatar el cor, va clavar-li els ulls d'una manera tan dolça, que el Gabriel restà estranyat de semblant actitud i no va insistir...

Però el Gabriel, tanmateix, no podia avenir-se de què el seu entranyable amic no l'hagués tingut encara el que se'n diu un somni d'amor. Li costava molt de creure que el diví fluid no hagués niuat en el cor jove del Celedoni, de vegades tan donat a les cabòries sentimentals que solia veure projectades damunt el llençol del cinematògraf... Perquè, es deia: vaja: un home com el Celedoni, que té totes les qualitats que avui són necessàries per arribar de dret a l'ànima de qualsevol dona, no pot ésser impassible als afalacs d'aqueixa mena d'embriaguesa.

I mentre li ballava pel cap l'obsessió estranya, el Celedoni, que n'era la causa, s'estava al seu costat, embadalit dels jocs dels infants que feien castells i palaus de sorra al mig del reülls de la plaça.

—Mira, Gabriel, com aquests marrecs es creuen bastir una cosa duradora... Fa més de mitja hora que estic desitjós de veure'ls amb el castell acabat i sempre se'ls esmuny... A fi de comptes tot és igual.

—Oh, bé!... Si tinguessin la sorra mullada jo crec que sí, que arribarien a deixar-lo enllestit... Però, a què ve això?

—Veuràs: a mi, la mainada, m'ha fet un bon servei... No, tota no; només un nen que vaig conèixer farà cosa de dos mesos...

El Celedoni, en dir això es retingué. Com un llampec, va passar-li pel cap el record dolorós del seu fracàs. Mil pensaments van creuar pel seu torturat cervell com si anessin a fer-li ganyotes invisibles. I la dolçor del seu esguard es va esvaïr; i les seves galtes empallidiren fins a tornar-se de la color de la cera.

El Gabriel, que havia seguit el procés psicològic del seu amic, comprengué que alguna cosa gran n'era la causa, perquè el coneixia prou per poder dir que sols el trasbalsaven els tràngols capaços de retenir i torcer el curs de la vida.

—És inútil, Celedoni: encara que no valguis, tu mateix et poses terra als ulls —féu el Gabriel. — Tu vols ocultar-me allò que dies ha tens intenció de contar-me... Tot tu et delates...

—Gabriel!...

—Què et passa? Digues-m'ho!...

—Jo no sé com el món pot ésser tan avar de la felicitat dels qui l'habituen... Escolta'm: tu em trobes una mica estrany, oi? Doncs més podria ésser-ho!

—Llavors, tant se valdria que cadascú tirés pel seu cantó. No fóra possible de cap manera el fer conversa amb tu. Em sabria força greu, tanmateix...

—N'hi ha per això i molt més!... I saps a què és degut, Gabriel? Tu no cal que ho endevinis: jo mateix seré prou per fer-te comprendre amb tot el seu fons dramàtic quina és la meua desesperació davant de la meua mateixa ombra... Quan ho recordo...

—Que potser es tracta de coses del cor?...

—Tu ja saps que treballo. També saps que, per venir a casa, he de pujar al tramvia. Jo sempre l'he esperat a la mateixa cantonada: Carlos Pellegrini i Corrientes. I d'això ja fa uns quants anys!...

—Segueix, segueix.

—Tu comprendràs que, encara que no es vulgui, quan s'ha esperat el tramvia a la mateixa cantonada i s'ha viatjat en el mateix número és forçós de fer alguna coneixença...

—Bah!... Em sembla que, Celedoni, si no m'equivoco...

—La tardor passada, com recordaràs, va haver-hi un seguit de pluges molt fortes. I sempre venia a ploure quan era l'hora d'agafar el tramvia.

—El tramvia?...

—Just!... Jo, veuràs: tu saps que, qui porta paraigües, si no té la desgràcia de què se li'n vagi dels dits, pot anar pels carrers sense mullar-se. Aquella tarda jo estava a la cantonada. Van començar a caure uns gotellots grossos i freds que donaven esgarriances... Al meu costat hi havia una noia, coneguda de tant d'haver viatjat plegats... Si l'haguessis vista amb la seva frèvol robeta adherida a la sina de tan mullada... Què hauries fet, tu, Gabriel, en lloc meu?...

—Home!... Si no duia paraigües...

—Vols dir que li hauries ofert el teu, eh? És allò que vaig fer jo. I, creu-me: en aquell moment, quan va posar-se dessota l'atuell, que degotava a raig fet, vaig sentir-me, com te diré?... Com si el món fos tot meu... Afigura't que es tractava de socórrer una dona!...

—Vas fer una bona acció, Celedoni. De

tu, per això, pot esperar-se tot. La teua pasta ja t'ho porta...

—El tramvia trigava una mica. L'aigua, cada vegada queia amb més força; i ella, que en ésser al costat meu, semblava que havia pres coratge, perquè sabia que jo baixava just al mateix carrer on vivia, va aixecar els ulls fins a trobar-se amb els meus... Què vols?... Fes-te càrrec que un home no pot defugir certes influències...

—Bé, però, al capdavant, això no vol dir que tu fossis obligat a d'altra cosa...

—És clar que no! Bé; va passar que el tramvia va arribar i vàrem pujar. El guarda, una vegada asseguts, va venir per tu que li pagués el viatge. Jo vaig posar mà a la butxaca i vaig treure vint centaús: l'import de dues boletes. La noia va donar-me les gràcies, i va afegir-hi un somris de torna... No ereguis que jo vaig rebre amb satisfacció desinteressada la seva manyaguera, no. Sols d'estar al seu costat, el sentir el panteix, que a mi em semblava harmonie, del seu cos, va ésser prou perquè el meu pensament s'expandís i es poblés de fantasies... I mentre fèiem via i l'aigua queia i els vidres de les finestrelles s'entelaven, a ella i a mi, que de tant d'haver-nos vist ja èrem com dos amics, no ens va costar gaire de moure conversa de la manera més planera. Ara, no t'he de dir pas del que vàrem enraonar... Això no interessa sinó a qui es troba en situació...

—Tens raó, Celedoni... Les coses que es diuen dos joves que, si fa no fa, tenen vel·litats amorosívoles, és millor no escampar-les.

—Sols et diré que, sense voler-ho, potser ni ella ni jo, vam arribar a parlar massa. Perquè, digues: no et sembla estrany a tu, que, així com així, s'hagi de fer amistat amb una dona?... Ja t'he dit que jo mai no hi havia tingut el que se'n diu una paraula. Això, sí! D'ençà que l'havia vista m'havia estat tot el simpàtica que pot ésser una doneta jove que és, d'afegitura, bella i sap per quin lloc comença l'atractiu que plau als homes... Bé, tot això, tu comprendràs: és propi, i fins just, que sigui així. No sé quantes vegades m'has contat les teves fetes... I pensava: el Gabriel no va del tot errat, quan diu que la qüestió és començar... Però, no ereguis que no ho veies tot, jo...

—M'ho afiguro! En aqueixa classe d'amistats tothom va lluny.

—Ho veus?... Tu ja estàs amb un ai! al cos. No, Gabriel, no; creu-me: jo el que tenia ballant-me pel cap era que aviat hauríem de baixar. I tal dit tal fet: com que el tramvia havia arribat al carrer on vivia la noia, vàrem baixar... Encara plovia. Jo vaig obrir el paraigües i ella va posar-s'hi dessota sense que jo li'n fes indicació, aquesta vegada...

—Bona l'hauria feta si no s'hi hagués posat...

—Aleshores jo vaig donar-li el braç... Ella va acollir-s'hi em sembla que amb goig. I, com més ens apropàvem a casa seva, la pressió augmentava... No sé com explicar-me: vaja: que els dos braços, el d'ella i el meu, gairebé s'havien entortolligat...

—Quin entusiasme!

—Conta!... Però, saps? jo no era pas qui premia amb més delit... Solament feia els possibles de no caure en temptació... Ben debatut, jo c'encís, i res més!

—I et sembla poc?...

—No, ja va ésser prou, ja! En haver arribat davant de casa seva, públicament, em va deixar... Va trucar la porta d'una manera que no van venir a obrir... Ella, mentrestant, i sense haver-me'n fet càrrec d'on l'havia aconseguida, em va oferir una flor... Era un llessamí tan diminut que amb prou feines podia retenir-se entre els dits. Però no va caure'm, no! Amb tota delicadesa vaig posar-me'l al trauc de la solapa. Era, com pots suposar, bon xic fosc. Fins a nosaltres, tanmateix, arribava, per bé que un bon tros esmortit, el raig de llum d'un focus elèctric... I jo vaig gaudir el segon somris dels seus llavis... Ella, aleshores, va trucar la porta, molt fort, que de seguida va lladrar un gos. Vaig sentir uns passos que s'apropaven a obrir; vaig donar-li la mà i, amb recança, vaig deixar-la-hi... En ésser a uns quants metres de distància vaig sentir el grinyol del forrellat. Vaig girar-me: mentalment vaig interrogar-la: Fins demà?... Va semblar-me que hi assentia; i jo, afegint quin devia ésser el meu tarannà!

—M'ho suposo...

—Al dia següent, a la mateixa hora i a la mateixa cantonada, vàrem trobar-nos. Vam pujar al tramvia, i vàrem parlar... Tot l'hivern, plogué o no, jo l'acompanyava. I ella em retribuïa...

—Amb què?

—Amb allò que per a molts ho és tot, no creguis... Els mesos van passar, a poc a poc, fins que, al ponent, es veïes la claror del crepuscle. Però va arribar setembre. I els dies començaven d'ésser llargs que duraven fins que baixàvem del tramvia. Després vam arribar a octubre. El sol, mentre fèiem camí, ens besava les galtes... Novembre!... Quan baixàvem del tramvia encara sentíem el cant dels ocells. A mi em causava una satisfacció tan forta el passeig que feia amb ella que, si algú hagués tractat d'arrabassar-me-la, no sé què hauria estat capaç de fer!

—Fins a això havies arribat?...

—Un dia, ella, va dir-me: —Avui m'agradaria que entrés a casa... Veuria quin jardí més bufó tenim! Hi ha tantes classes de flors... Oi que sí, que entrarà? — No li hauries entrat, tu, Gabriel? Jo, per com-

plau-re-la, no vaig refusar-ho. A més de conèixer el seu jardí, qui sap si no em fóra possible de fer amistat amb la seva família... I això, per a mi era el tot.

—Sí, sí, Celedoni...

—Vaig entrar... T'ho dic amb sinceritat: allò era formós. Ella, en veure'm rialler, de content que estava, va demostrar-me el seu agraïment oferint-me un ram de flors del seu jardí. Hi havia de tot: un bigarrat conjunt de flaires que embriagaven els sentits... En donar-me'l, va dir-me: —Aquest ram posi'l damunt la tauleta que diu que té... Conservi'l. —Sí, ho faré, vaig respondre-li. I en acabat d'això vaig sentir uns passos. Vaig girar-me i, cap allí on érem nosaltres, venia un home que havia sortit d'una habitació. Ella va fer: —Aquest és el jove de què t'he parlat tantes vegades... Per a mi ha estat una bella persona. Tot un cavaller. —Jo, si vols que et sigui franc, Gabriel, m'hi vaig posar ample, perquè això era tant com presentar-me oficialment a la família... L'home, que devia estar enterat de tot, va fer una rialleta... I, fins a mi, van arribar, confosos, els crits d'una criatura que té fretura d'ésser afalagada... Va venir cap allí on érem nosaltres. Era un nen com els que ara

veiem fent castells i pa'aus de sorra. Gras-só, ple de vida... Es va abraonar a les cames de la noia... —Mareta! Aixeca'm, que vull fer-te un petó. —Aquella dona va agafar el nen i se'l va posar contra el seu pit!... I va dir: —Què li sembla el meu fillet?... És tan joganer que, el seu pare i jo, n'estem passats. Per a nosaltres ho és tot, oi, Tomàs?... —L'home, que era el marit de la que fins aleshores havia estat una noia per a mi, va assentir-hi a la pregunta, i encara, va repetir la rialleta...

Com vaig poder, vàreg sortir d'aquella casa. Agitat fins a més no dir i amb el ram als dits... I sort encara de les flors!

—Per què?

—Tots els dies ella me'n donava una. Jo, en arribar a casa, la posava dintre d'una capseta. Després vaig afegir-hi el ram final. Així que, entre totes, n'hi ha un bon grapat.

—I què en faràs de les flors seques?

—Què? Les esfullaré. Tu saps que tenen certes propietats... Aquest hivern que ve, quan hauré de suar, les faré servir de flors cordials... Per als refredats de cap no hi ha cosa millor.

J. GRAU-ELIES.

Full de dietari

Amics d'ultramar

De tant en tant, entre la correspondència que us adrecen els vostres conciutadans, trobeu una lletra de Buenos Aires, de Mèxic, de Cuba, o de Nova York. Es tracta d'un català emigrat que no perd el contacte quotidià amb la terra nadiua i que us parla calorosament d'affers espirituals, de projectes, d'il·lusions o d'enyorances. També hi ha el que us demana ajut per sostenir una polèmica, per imposar una rectificació a un diari, per a establir un punt de vista en una controvèrsia privada.

Us asseguro que mai lleigeixo aquestes cartes amb indiferència i que, si no les contesto totes de pressa i llargament, no és perquè em manqui voluntat, sinó forces i lleure.

Són commovedors aquests catalans d'Amèrica! Els imagino rebent alhora deu o dotze diaris, dues o tres revistes, tres o quatre llibres i posant-se tot d'una a llegir-los amb febre, com si es tractés del missatge d'un pare o d'un germà. Estan al corrent de tot; coneixen d'una a una les vostres opinions; recreen un episodi d'un conte que heu escrit tres anys enrera; us ofereixen una solució filològica que heu cercat públicament...

Reconegueu que tot plegat és ben a propòsit per afalagar l'amor propi d'un diarista. Però, de banda tota qüestió íntima, aquest fenomen no és també un testimoniatge de la perdurabilitat dels vincles pairals enllà de les mars i els continents?

Si en parlem als editors us diran que sí, que sí... però que ells no tenen gaire fe en el mercat d'Amèrica. Aquests núclis de catalans són massa escampats; no sempre és fàcil d'organitzar-los, baldament en germe, una delegació; encara que ho fos, pagaria el tret?

Per llur banda, aquests clients ultramarins, possibles o efectius, solen queixar-se de la irregularitat dels serveis dels editors, de llurs oblits, de llurs negligències.

Qui té raó?

Es probable que en tots dos rengles hi hagi innocents i culpables, homes complidors i homes descuidats... Deixeu que exhorti els uns i els altres a fer un esforç d'organització, encara que per fer-lo hagin de desmentir algunes característiques racials.

CARLES SOLDEVILA.

(De "La Publicitat".)

E s p a n y o l s

Es ben veritat que en els temps actuals, que tots volem ésser com més bons millor, succeeix que, tard o d'hora, arriba un moment que no podem treure'ns la pesantor que ens fa nosa i al mateix temps desitgem amb totes les forces no descobrir allò que ens posaria en evidència als ulls dels qui s'han format un concepte més o menys enlairat de cadaseu.

Això és propi i fins just. L'home ha d'ésser, ens sembla, d'una complexitat com més estranya millor, perquè així, aquell qui té per norma el dogma de la jerarquia, viu amb la satisfacció inherent de semblant manera de pensar, i tot ho veu sota el punt de vista que costa menys de bandejar.

Perquè l'home sempre té un raig de veritat per etzivar. No hi ha vida humana que no tingui els seus moments de fosquetat d'ànima. És que, per bé que ens en volgüem alliberar, no ens és possible. I és per això que les condicions de convivència i cooperació social es cotitzen a tan baix preu.

De tant en tant, l'home que ha suscitat més esperances a Catalunya, fa una provatura per veure si fóra hora de reprendre l'actuació política dels temps passats.

Aquesta vegada sembla que a Cambó li han ensenyat les dents una mica massa

aviat. Per això ha desistit de publicar el llibre que havia promès. I això està ni fet a posta per fer engreixar a qui va respondre-li.

El llibre, que és, o hauria estat un motiu oportú de conèixer quin és el pensament de l'ex-cabdi!! en allò que fa referència a Catalunya, no el llegirem. En Cambó és home tan amant de la legalitat que no vol que sigui dit que pretén tòrcer-la.

Podria haver-lo publicat i no ho ha fet. I són molts els qui l'hi agrairan.

A "La Publicitat", si hom vol trobar-hi alguna cosa interessant, sempre té oportunitat de satisfer el seu desig.

En el número del 26 d'octubre passat hi havem llegit un trosset de prosa saboreïssima. Es tracta d'un bisbe: El de Girona, que ha reformat el catecisme per tal que tots els seus diocesans puguin aprendre'l d'una manera uniforme.

El doctor Vila Martínez, que així es diu el pastor d'ànimes gironí, ha arribat a la conclusió següent: Girona és una província espanyola; com que és espanyola, aquells qui l'habiten, fins que no es demostrarà el contrari, són espanyols; com que són espanyols i pertanyen a una mateixa comunitat d'interessos, és just que en els afers espiri-

tuals vagin d'acord amb la resta dels habitants que componen el conjunt nacional; com que l'instrument de comprensió és la llengua de l'Estat, res més apropiat que això per a expandir el catecisme; i com que el castellà té la primacia, el doctor Vila Martínez, que ha d'ésser home de procedir recte, ha ordenat que sigui traduït a aquest idioma.

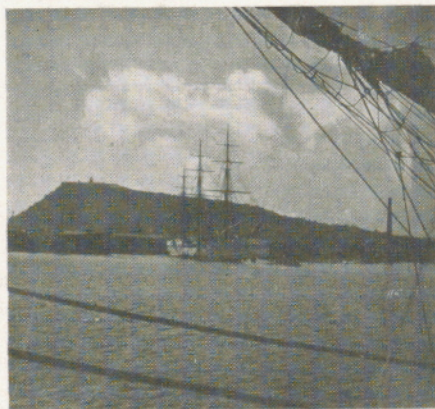
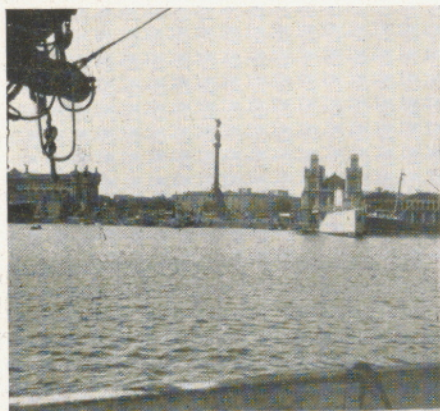
Però, el doctor Vila Martínez, encara va més lluny. Sembla que el motiu primordial de què s'hagi pres el determini que començem, ha estat el d'afavorir els llibrers, que li demanaven la reforma per tal de vendre més catecismes. I això és tant com dir que s'hi ha mesclat una mica de negoci.

Que un bisbe faci tot el que li és possible per tal d'enlairar la fe dels seus diocesans ho trobem enraonat. El que no és propi d'un bisbe, per més Vila Martínez que es digui, és que, per qüestions de venda més o menys difusa, hagi bandejat la llengua catalana de l'ensenyament religiós.

Tanmateix no és altra cosa que un subterfugi. A Catalunya, tot aquell qui té taula parada amb els diners que li dona l'autoritat, ve obligat a fer allò que se li mana: és el principi clàssic de retribuir les merces concedides als esclaus.

FREEMAN.

Bells aspectes del Port de Barcelona

A dalt:

- I) Porta de la Pau, amb el monument a Colom i la caserna de les Drassanes.
- II) Silueta del castell de Montjuïc. Al mig, la fragata argentina «Presidente Sarmiento», ancorada.
- III) Una reconada de velers, damunt les aigües tranquils del Port.

A baix:

- I) Detall del Moll de Pescadors.
- II) Preparant les barques per a la pesca, en la platja de la Barceloneta.

Fotogs. «Ressorgiment», per Bruguera.

Un elogi i un retret

Feia anys que els diaris catalans no s'ocupaven de l'activitat o, millor, l'actuació dels catalans d'Amèrica.

Estàvem acostumats a l'elogi constant, al ditirambe seguit, i, francament, el silenci evident d'aquests quatre anys darrers ens tenia una mica desil·lusionats. *El català d'Amèrica* ja no pesava en la balança de les valors — no direm culturals perquè fóra massa pretensió — patriòtiques de Catalunya. I això tanmateix ens entristia i ens alarmava.

Conteu, doncs, amb la fruïció que haurem devorat el "Full de dietari" que la ploma sempre atent i àgil de Carles Soldevila ha escrit damunt la primera pàgina de "La Publicitat" dirigit als *Amics d'ultramar* i que nosaltres, amb el sant propòsit de fer-lo conèixer als lectors de RESSORGLIMENT, transcrivim en aquesta mateixa edició.

Cuitarem a expressar el nostre sincer agraïment al dietarista de "La Publicitat", tant per l'honor que ens fa en atorgar-nos el títol d'amics com pels afa'agadors conceptes amb què ens distingeix. El seu elogi dels *amics d'ultramar* compensa amb escreix la seva manca de lleure per contestar les cartes que aquells li envien.

Certament Carles Soldevila té una visió força aproximada d'allò que experimenta el català d'Amèrica en rebre "ahora deu o dotze diaris, dues o tres revistes, tres o quatre llibres", etc. Realment, el mortal qui es troba en la condició citada per Soldevila es delecta amb els bocins d'esperit que li arriben de la pàtria enyorada en forma de llibres, revistes o diaris, i ho voldria assaborir tot, simultàniament, febrosos i àdhuc sense respirar.

Però, ai las! que són massa pocs els catalans qui es desviuen per a proporcionar-se una tan saborosa menja! La generalitat no saben res més de Catalunya que allò que està en la superfície. En cada capital populosa hi ha un petit grup selecte qui llegeix llibres, revistes i diaris catalans, però és tan reduïda aquesta selecció local, que hom podria comptar-los amb els dits i, segons a on, encara ens ens sobriarien.

Per conegüent, aquell editor que es mostrava escèptic en parlar del mercat d'Amèrica li sobrava la raó. Un amic qui s'ha emprès amb generositat i entusiasme l'expansió del llibre català en aquestes terres, ens ho confirma diàriament. I l'amic també té raó. *El català d'Amèrica* no llegeix ni sent necessitat de llegir. El seu patriotisme, d'altra banda, no li aconsella de posar cap partida en el pressupost mensual per a llibres i revistes. Creu que satisfent la quota de soci del Casal o Centre a què està allistat, ja compleix amb el seu deure,

i si no l'obliguessin de tant en tant a contribuir a qualche subscripció benèfica o patriòtica, la seva fe en Catalunya i el seu entusiasme es reduiria a la despesa mensual esmentada, despesa que no guarda proporció amb els beneficis morals i materials que en percep.

Ara que, també, dins les possibilitats d'expansió del llibre català a Amèrica hi ha, com molt bé insinua Soldevila, bona part de culpa en els editors, alguns dels quals sovint no s'han comportat pas com era de llei. Sempre recordarem el fet indubitable d'allò qui contestà una vegada una empresa catalana editora de les obres completes d'un altíssim poeta, en ésser-li requerides des d'aquí les condicions de l'edició popular que anunciava. Aquestes edicions — contestà — no es fan per als catalans d'Amèrica.

Voleu creure que aquesta resposta eixalà més d'una iniciativa que probablement hauria redundat en benefici del comerç del lli-

bre i, conseqüentment, de la cultura catalana?

Cal que uns i altres fem un esforç i arribem a un acord que ens permeti de crear una mena d'organització amb mires a l'expansió del llibre català. Val la pena de pensar-hi seriosament. Per la nostra part hi posarem tot el que calgui.

Ara per ara, creiem que, per començar la tasca, fóra convenient assegurar la continuació de l'empresa qui com la d'"El llibre català al Plata" perilla de desaparèixer si no troba en el públic l'estímul i l'ajut que hi ha dret a esperar.

En anar a cloure aquest petit comentari ens adonem que no havem estat conseqüents amb allò que ens ha impel·lit a agafar la ploma.

En efecte: havem començat en to de fàcilia i l'acabem amb una gravetat gairebé fúnebre. Potser fóra millor dir que ens proposàvem encetar un tema al volt del *mitjà dels catalans d'Amèrica*, i que la ploma s'ha resistit a seguir-lo. Potser hi haurem guanyat, tanmateix.

P. DE REIG.

Cançons Populares de Catalunya

CANÇÓ DE NADAL

Allegret

El de- - sem- bre con- ge- lat p' con- fús se re- ti- ra; A- bril de flors co- ro- nat tot el món ad- mi- ra, quan en un jar- di d'a- mor neix u- na di- vi- na flo- r d'una ro- ro- ro, d'una sa- sa- sa, d'una ro d'una sa, d'una ro- sa be- - lla se- an- dai pon- ce- - lla

E.R.

El desembre congelat
confús se retira;
abril de flors coronat
tot el món admira,
quan en un jardí d'amor
neix una divina flor
d'una ro-ro-ro
d'una sa-sa-sa
d'una ro, d'una sa
d'una rosa bella,
fecunda i poncella.

El mes de maig ha florit
sense ésser encara
un lliri blanc tot polit
de fragància rara,
que per tot el món se sent,
de llevant fins a ponent;

tota sa-sa-sa
tota do-do-do,
tota sa, tota do,
tota sa dolçura
a l'hort envoltura.

El primer pare causà
la nit tenebrosa
que a tot el món ofuscà
la vista penosa;
mes en una mitja nit
ve el sol que n'és eixit
d'una be-be-be
d'una lla-lla-lla,
d'una be, d'una lla,
d'una bella aurora
que el cel enamora.

C r ò n i c a

UN FRANCÈS FILL DE VICH

No recordeu, lectors, haver llegit setmanes enrera, damunt les planes de la premsa argentina, un telegrama provinent de Barcelona, assabentant d'haver estat penyorat un ballari francès per unes frases que es permeté fer de l'escena estant, les quals foren considerades subversives?

Ara bé; si voleu saber exactament com va anar la cosa, llegiu ço que ens diu un amable corresponent:

En el Teatre Nou actuava amb extraordinari èxit el ballari excèntric Pierre Clarel, francès segons els cartells. Una nit, després d'haver repetit diversos números, algú del públic li va demanar que ballés quelcom espanyol. Pierre Clarel se n'excusà amablement, amb un somris als llavis, bo dient: — Pedonin, però com que sóc català no sé ballar coses espanyoles.

El públic ho prengué com una facècia del graciós excèntric, però les autoritats d'ocupació van conceptuar la resposta del ballari, atemptatòria a la integritat de la patria i, acabat l'espectacle, van procedir a detenir-lo.

L'excentricitat va costar al ballari quinze dies d'arrest, mil pessetes de penyora, i una vegada satisfets aquests dos requisits, fou expulsat del territori espanyol.

Després s'ha sabut que si bé Pierre Clarel és nacionalitzat francès, va néixer a Vich i es tracta d'un català amb tota l'extensió de la paraula.

UN INNOCENT

Fins ara hom creia que l'única víctima del nonat complot d'Andorra havia estat

el mestre d'Encamp, professor Armengol. N'hi ha hagut una altra.

Acusat d'estar compromès en el mateix afer, fou detingut a Barcelona el senyor Ricard Ribas, propietari de la botiga d'articles de música, ubicada en el número 11 de la Rambla dels Estudis. No li valgué al tal Ribas invocar la seva condició d'afiliat a la *Unión Patriótica*. Sort va tenir que els seus correligionaris, en assabentar-se de l'atropell, van córrer a trobar el governador i el capità general i els van fer veure la planxa que s'havien tirat.

Les gestions van tenir, és clar, un resultat satisfactori, però no van poder evitar, malgrat tot, que el senyor Ribas rosegés tres dies i tres nits els barrots de la presó.

Heu's ací què hi ha guanyat aquest català de geografia en fer-se del pup. Si s'hagués comportat noblement, això no li hauria passat.

Hom diu que la detenció fou deguda a una denúncia arribada de París i que qui va denunciar-lo és un seu ex-dependent que s'hi troba exiliat.

DE LES REIALS JORNADES

La repulsiva figura d'En Llapissera i tota la seva comitiva s'ha passejat de nou pels carrers de Barcelona, davant la indiferència, quan no l'hostilitat, del poble. Adhuc entre els mateixos militars hi ha hagut demostracions de desafeite greus.

Durant l'estada de les reials persones i dels generals Primo de Rivera i Martínez Anido, les casernes d'artilleria de la ciutat s'han manifestat indiferents a tot protocol. Cap d'elles no ha issat bandera. Aquesta actitud és d'una eloqüència terminant quant a allò de l'harmonia i l'unió de l'exèrcit davant la Dictadura i el seu rei.

P.

C o n c e r t s

AUDICIÓ HAYDN

La tercera audició que amb el rètol de *Concerts íntims* ve organitzant l'Orfeó Català fou dedicada a Haydn i va constituir un èxit indiseñtable, tant sota el punt de vista de l'organització, seriosa i correcta, com mirant-ho pel caire de manifestació artística. Diguem-ho: Ha estat un dels actes més importants i reeixits que havem presenciats en el Casal Català, aquests últims temps.

Unes notes biogràfiques escrites i llegides pel mestre Sunyer, posaren la silueta espiritual del gran compositor austríac a esguard de l'auditori.

De seguida va començar l'audició: *Serenata* en do major, *Adagio* en fa major, *Minuet del bou* i *Ronda all'ongarese*, quatre composicions deliciosíssimes per a piano, foren tocades amb amor, fidelitat i correcció per la senyoreta Montserrat Bartrés.

Celle que j'aime, A une jeune fille, A l'amistat i *Air de la creation du monde*, cançons, trobaren amb la sopran senyora Ramoneda de Ruiz la interpretadora eficaç i fonament emotiva que tots coneixem.

La *Sonata*, número 6, ens donà avinentesa de sentir una pianista de remarcables qualitats com és la senyoreta Cèlia Fons, a qui ja coneixíem com acompanyant següra de la sopran esmentada.

El Quartet *La Peña*, que integren els violinistes Caro i Cattelani, el violoncelista Castellví (compatrici nostre) i el violista Romani van executar el *Quartet* opus. 76. La seva comesa tingué moments felicíssims, per bé que d'altres no ho fossin tant, sobretot en allò que es refereix a justesa. La seva tasca, però, fou en tot moment seriosa i voluntariosa.

Com ja havem dit, fou un concert notableíssim; una vetllada d'art inefable.

El públic, força numerós, restà molt compagut i va exterioritzar la seva satisfacció amb sostinguts aplaudiments.

I fins a la quarta audició íntima, que esperem aviat.

II.

El dret natural que té l'home a la seva llengua vernàcula, és un dret sagrat i que no prescriu mai, venint obligats els demés homes que tenen un llenguatge diferent, a respectar el referit dret, sobretot si es troven dins de la pàtria d'aquell.

JOSEP LLORD.

De La lliçó de la història.

D e l P i r e n e u c a t a l à

Comarca del Pallars. — Port de la Bona Aigua.

Fotog. «Ressorgiment», per Barnils.

T r i s t o r

Tinc mal de cap, i la lira és desada.
(Ella es baralla amb l'agulla i els fils;
i és per això, que la tinc confinada
on no em destorbi d'afers tots humils).

Tinc mal de cap, i estic alacigada.
I el plor voldria vessar pels meus ulls.
Estic malalta, i em sento retuda.
Dels cànctics meus, en blanc resten els fulls.

Ratxa de llum que el coratge em tornessis!
Ales, on sou, de la certa amistat?
Vina, oh record del gaudir, no em deixessis!
Lleure, Natura, Esperit, Veritat!...

Lleure, tan sols, si l'encant em portaves,
de les estones de càndid sentir;
aconortada, després si em deixaves,
fóra jo, i forta, en fer cara al patir.

GRÀCIA B. DE LLORENS.

crita, ho devem en part com ja he dit, a la folla escomesa de la Dictadura militar espanyola contra les nostres institucions, la nostra cultura i la nostra llengua, però ho devem també, i molt, a l'acció desenrotllada per l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, que ha fomentat escoles i ha format intel·lectualment els infants en català, molts dels quals ara ja són homes.

H. N. M.

L'expansió del català (*)

Sortosament, Catalunya ha sabut respondre dignament a l'escomesa del govern espanyol contra el nostre sagrat idioma. El Directori ha aterrat escoles, organismes, institucions, Universitats; ha suprimit periòdics, ha decretat la mort i l'extermini de la nostra gloriosa parla, però el poble català, per contra, se n'ha sentit ferit en allò que té de més íntim: l'ànima, i per tal de contrarestar les vessàniques intencions del nostre enemic racial, ha fet de cada català un devot, un fanàtic del seu propi llenguatge. I així veiem avui que a Catalunya amb Dictadura, i a despit d'ella, es llegeix més que mai en català i que el català s'ensenyoreix de les ànimes d'una faísó meravellosa i insospitada gràcies a l'odi a mort que li tenen els nostres eterns enemics.

Mai com ara s'havia llegit tant en català a la nostra pàtria, diem, i és precis demostrar-ho amb fets, amb proves tangibles. Allà van: Deu anys enrera les edicions de llibres eren migrades. Les empreses editorials eren un mal negoci, en català s'entén: gairebé tots els autors de Catalunya feien les edicions dels seus llibres per propi compte. El número d'exemplars que imprimien regularment era de tres cents, cinc cents com a màxim, i mai no podien veure esgotada l'edició: vol dir que a més a més del treball mental, l'escriptor perdia diners amb els seus llibres. Era, per consegüent, un veritable heroisme l'ofici d'escriptor. Avui, es dir, d'ençà l'adveniment de la Dictadura, el quadro s'ha transformat totalment. S'han fundat innumerables editorials i cada dia en surten de noves. A part de les grans empreses, *Fundació Bernat Metge* i *Els nostres clàssics*, amb vida exhuberant, hi ha una infinitat d'empreses que es dediquen exclusivament al llibre català. N'esmentarem algunes, de memòria, sense necessitat de consultar estadístiques: "Editorial Bàrcino", "Biblioteca Catalònia", "Edicions Diana", Biblioteca "El ram d'olive-

ria", Publicacions "La Mirada", "Enciclopèdia Catalunya", "Quaderns Blaus" i d'altres i d'altres.

Aquelles migrades edicions de tres cents exemplars que es feien 10 anys enrera d'un llibre d'autor il·lustre, s'han convertit ara en tres mil, quatre mil, vuit mil i deu mil exemplars. Un autor novell com Josep Pla ha venut prop de 10.000 exemplars del seu llibre "Coses vistes".

El vigorós prosista Prudenci Bertrana ha venut 8.000 exemplars de la seva última obra retolada *Jo*. — *Memòries d'un metge filòsof*. I ja no parlem del cas extraordinari d'En Josep Maria Folch i Torres, el qual publica en la *Biblioteca Gentil* una novel·la cada mes i se'n venen 25 i 30.000 exemplars, això, com diem, mensualment.

I si dels llibres passem a les revistes i publicacions periòdiques ens trobem amb la realitat de quecom extraordinari. Avui dia, en qüestió de revistes, Catalunya pot anar a tot arreu amb la seguretat que farà un paper lluit.

La *Revista de Catalunya* forma mensualment un volum de més de 120 pàgines, amb un contingut excel·lent. S'ocupa d'arts, ciències, literatura, assaigs, estudis i crítica. La dirigeix un dels homes més il·lustres de la Catalunya d'ara: Antoni Rovira i Virgili. Hi ha una altra revista de gran mèrit també: "La paraula cristiana", orgue dels escriptors catòlics. Segueixen "Criterion", revista de filosofia; *Ciència*, especialitzada, com ja indica el seu nom, en estudis científics; *Revista de Poesia*, *Gaceta de les Arts*, i la més recent de totes, "La Nova Revista", que dirigeix Josep Maria Junoy, de caràcter eminentment literari i artístic, revista que sense desmèrit pot comparar-se amb les millors d'arreu del món. Forma cada número un volum de més de cent pàgines i compta amb la col·laboració dels millors escriptors catalans i la d'il·lustres escriptors estrangers.

Ara bé; aquesta encoratjadora realitat del moment actual de Catalunya en allò que es refereix a l'expandiment del llibre català i de tota mena de publicació en català es-

"Madrid, 7. — Estos días acude mucha gente a la Exposición del Libro Catalán, variado y ameno muestrario espiritual formado por más de 6.000 volúmenes publicados durante los últimos veinte años. El interesante certamen no sólo demuestra cómo fabrica Cataluña, además de paños baratos, libros primos, sino que sugiere también significativas comparaciones, demostrándose que una novela publicada en catalán se vende en España tanto como las editadas en castellano. Hasta las ediciones de Platón se agotan antes en catalán que en español.

No se trata sólo de un curioso fenómeno espiritual; es, además, un hecho sintomático, pues el auge de la literatura catalana data sobre todo de los últimos cuatro años, es decir, desde que el nacionalismo, contenido como propaganda política en la calle y en la prensa, tuvo que buscar nuevas formas de expresión en el libro. La curva de las ediciones catalanas va ascendiendo. ¿No llegará el momento en que, a la inversa de lo que acontecía, convenga más a los escritores castellanos publicar sus obras en catalán? Afortunadamente, ahí está América...

"La lengua sigue sonando sin parar — dice Gaziol en "El Sol", refiriéndose a la catalana, — como un toque de rebato, y cada día su metal va siendo más duradero y de timbre más fino."

En la Exposición del Libro Catalán, inaugurada solemnemente, el gobierno alienta un espíritu inquieto y moderno, hermano del castellano, pero que, indudablemente, no es el castellano."

Aquesta informació cablegràfica del diari argentí *La Nación*, de Buenos Aires, corresponent al proppassat dia 7, ve a confirmar allò que hem dit i sostingut tantes vegades referent a la producció literària de la nostra pàtria comparada amb la d'Espanya i al fet indiscutible d'haver-se produït aquest fenomen degut a la repressió brutal del catalanisme per la Dictadura.

(*) Fragment d'una conferència llegida en el Centre Català de Rosario.

Notícies

ELS CATALANS DE XILE

A rel de l'incendi, del qual parlàrem en el número anterior, que va destruir el local del Centre Català de Santiago, aquesta institució ha entrat en una nova era de la seva llarga vida. La trista realitat del sinistre no ha pas esmortit l'entusiasme i l'amor dels socis i dirigents, ans ha servit per a despertar noves energies i iniciatives importants. La primera i la més cabdal ha culminat en l'adquisició de casa pròpia. L'antic Palau Subercaseaux, ha passat a ésser el Casal de Catalunya a Santiago. El Centre Català l'ha adquirit en 450.000 pesos.

Es tracta d'un edifici superb, la decoració del qual vol la casualitat que sigui obra de mans catalanes. Amb ell el Centre Català serà, per ordre de luxe i confort, la segona institució de Santiago. Disposarà d'un saló d'actes de tres cents metres quadrats. Hom pensa realitzar la inauguració oficial la propera diada de Sant Jordi.

CARAMELLES

Per les properes festes de Nadal i Cap d'Any s'ha organitzat un Cor de Caramelles que visitarà la llar de diverses famílies de la nostra colònia. Són elements de l'Orfeó Català, els quals seran dirigits pel mestre N'Ernest Sunyer.

Es una bella nota típica, tradicional de la nostra terra, trasplantada ací, com tantes d'altres iniciatives, pel benemèrit Casal Català, ànima i motor de la nostra vida col·lectiva.

CARNET DE LES LLETRES

Ha estat impresa i posada a la venda "Comedia sin título", primera obra teatral d'Antoni Cunill-Cabanelles, dels mèrits de la qual vam parlar a rel de la seva estrena en el Teatre Marconi d'aquesta ciutat.

La seva lectura ens ha confirmat l'excel·lent impressió que va fer-nos a l'escena i justifica amplemment el gran èxit de crítica que va aconseguir.

Ens plau de remarcar que sigui un compatriota nostre l'autor qui ha donat la nota més original i ensems seriosa del teatre argentí durant l'any que ara acaba.

Agraïm l'exemplar que ens n'ha tramès, expressivament dedicat.

Hom parla de la imminent aparició d'un llibre de Joan Torrendell amb el rètol de "Cataluña", el qual contindrà una sèrie de treballs i articles publicats en la premsa argentina al voltant de temes i coses relacionades amb l'esperit de la nostra pàtria.

Hom diu també que l'escriptora i poetessa G. B. de Llorens està acabant un llibre sobre paisatges i costums de la Pampa, escrit en català, i que a aquest volum en seguirà un altre que contindrà una selecció de poemes.

També es murmura que En Nadal-Mallol prepara el seu segon llibre: un volum que tindrà foe contra els enemics de la pàtria.

I encara hi ha qui fa córrer que J. Graulies i N'Ernest Sunyer es disposen a donar a la impremta el seu respectiu primer llibre i hom diu que ambdós contindran contes literaris.

Tanmateix l'activitat dels nostres autors i escriptors és intensa aquests últims temps, car ultra l'estrena de "Comedia sin título" d'En Cunill-Cabanelles, podem registrar en l'ordre teatral les següents, durant l'any que fineix:

Sola!, esbós de Joaquim Algueró; *Sacrifici*, comèdia de Isidre Roca; *L'hostal de la Xica*, sàinet de M. Bandranas-Palà, i l'escenificació de *La donzella de la costa* i *La ventafocs*, per Ramon Mas i Ferratges.

Els poetes són els que — exceptuant Gràcia B. de Llorens — no donen gaire fe de vida i és que ara no fem Jocs Florals. Els nostres poetes, tanmateix, necessiten l'interès de la gaia festa per a produir.

FESTA FOLK-LÒRICA

En el Casal Català va efectuar-se la vetlla del dissabte dia 3 propassat una interessant vetllada folk-lòrica durant la qual la secció infantil va entonar cançons amb gestos i una glossa del "Plany" i "Els segadors"; va dansar una sèrie de ballets populars i va representar per segona vegada l'escenificació de "La donzella de la costa". Clogué l'acte l'estrena de "La Ventafocs", adaptació teatral força reeixida, per En Ramon Mas, a càrrec dels elements del grup escènic.

L'endemà, diumenge, a la tarda, fou donada una audició de sardanes en el pati del Casal, executades per una orquestra.

Ambdós actes foren molt concorreguts i aplaudits.

COMITÈ ARGENTÍ PRO CATALUNYA

Amb aquesta denominació acaba de constituir-se una entitat, la missió de la qual és de propendrar a la realització d'actes favorables a la cultura i a la llibertat integral de la nostra pàtria.

Ens congratulem d'aquest fet altament significatiu, la importància del qual no escapàrà a la intel·ligència del lector.

Aquest Comitè es proposa actuar amb motiu de la pròxima arribada a aquestes terres, dels patricis Francesc Macià i Ventura Gassol, qualificats representants del nacionalisme i de les lletres catalanes.

DIA DEL PRESONER CATALÀ

Amb destinació a la llista de subscripció

per als nostres presos s'han rebut últimament alguns donatius: Del senyor Andreu Llop (Dolores), \$ 3.80; i dels senyors Alban i Avenir Rosell (Montevideo), \$ 4.80.

En el pròxim número donarem el resultat total de la recaptació, la qual, a hores d'ara, passa de 2.700 pesos.

"CATALONIA"

Amb aquest títol ha sortit a la llum pública una publicació òrgan oficial del Centre Català de Buenos Aires. Conté el seu primer número una àmplia informació de les activitats de l'entitat i la transcripció de poemes de Jeroni Zanné i d'unes notes històriques i d'actualitat. La redacció és bilingüe.

Per la part que ens toca, agraïm la salutació que adreça a la premsa de parla catalana i hi corresponem de cor.

"LA MORT DE L'ESCOLA"

Aquesta meravella de la música coral catalana ha format part d'un programa desenrotllat en el Teatre Colon de Buenos Aires per les masses corals del primer teatre argentí.

La sentida composició del mestre Nicolau trobà una interpretació notable si ho mirem sota l'aspecte musical, car per quècom fou executada per professionals; però sota el punt de vista emotiu, hom hi notà l'absència d'allò que encomana csgarrifances i té el cor sospès de la dolor intensa que traspuja l'obra. Breu: la massa coral no estava posseïda d'aquell sentiment que saben donar a la bellíssima composició del mestre Nicolau els nostres orfeons. I en dir nostres ens referim, és clar!, als orfeons de Catalunya, car ací a Amèrica no recordem pas haver-la sentida mai.

Així i tot, però, les valors intrínseques de l'obra no van pas passar desaperebudes per la crítica argentina, car fou la composició del programa que rebé els adjectius més elogiosos.

Dirigi el mestre César A. Stiatesi.

DE MONTEVIDEOU ESTANT

Comitè patriòtic. — Davant la imminent arribada a l'Uruguai de l'il·lustre patrici En Francesc Macià i del seu secretari el poeta Ventura Gassol, un grup d'entusiastes compatrieis s'han constituït amb el nom de Comitè Català "Llibertat", d'acord a les normes amb què funciona el que actua anys ha amb el mateix nom a Buenos Aires, amb el qual estan en contacte.

Aquest Comitè corre amb les tasques i gestions que es refereixen amb l'estada de tan distingits hostes a Montevideo.

Casal Català. — Aquesta prestigiosa institució, la qual segueix desenrotllant el seu programa cultural i social, d'acord a les normes de catalanitat estricta que es proposaren els seus fundadors, va portar a felicitat terme una vetllada artístic-social el dissabte dia 3 propassat.

Deprés, de la representació d'un sàinet de R. Ramon i Vidales, van ésser molt celebrades una tanda de cançons catalanes, diverses peces de concert a violí i piano i, per finalitzar, una audició per l'Orfeó, el qual, dirigit pel mestre Aparicio, va cantar

“L'Empòrdà”, “El rossinyol”, “Per tu ploro”, “La nit de l'amor” i “Les fulles seques”.

Una nova entitat? — Hom diu que hi ha qui treballa per tal d'anar a la constitució

d'una nova entitat catalana, almenys de nom. Són elements que no estan d'acord ni amb la catalanitat del Casal ni amb l'espanyolisme del Centre.

Ai, valga'm Déu! Què es proposaran aqueixa gent? Senzillament: fer el ridícul.

CATALANS!...
ja ha arribat el BLOC MANELIC, per a 1928.
 200.000 catalans proclamen la indiscutible popularitat dels Blocs Manelic, formidable publicació del nostre renaixement literari.
AGENDA MANELIC (perpètua), la més pràctica, amb una guia de veritable utilitat.
 Conté el millor *MAPA DE CATALUNYA*.
 Feu les demandes a Estados Unidos 1532, o a “RESSORGIMENT”: Pergamino, 244.
 A benefici de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

“La Catalogne Rebelle”

és un llibre que no ha de faltar en la biblioteca de cap bon nacionalista. S'està acabant el número limitat d'exemplars que n'arribaren. No us descuideu d'adquirir-lo. Tot el procés i els antecedents del complot acabadilat per En Macià.

Un volum de gran lamany. Prop de 300 pàgines de text i gravats.

Preu: \$ 3.50

Demaneu-lo a RESSORGIMENT o a Estados Unidos 1532

FARMACIA CATALANA DEL DOCTOR VILAR

LABORATORI D'ANALISIS I ESTERILITZACIONS
 S'atenen demandes per la campanya, fent-se els enviaments amb tota regularitat, abonant l'import de la comanda

GARANTIA ABSOLUTA DE TOTES LES PREPARACIONS
 Venem AIGUANAF compost

ALSINA, 1202, CANTONADA SALTA
 Unió Telef. 3305, (Rivadavia) BUENOS AIRES

TALLER DE JOIERIA

Libertad 145 - 2.^{on} Pis

Unió Telef. Mayo, 7100

El dia 1er de desembre s'inaugurà
 l'EXPOSICIÓ COMUNAL D'INDÚSTRIES en el
 local de la Societat Rural Argentina.

Ens és molt agradós d'invitar a visitar la
 mostra que hi tenim en el

Pavelló 1er (Lozano) Stand N° 29.

Confiteria Catalana

Cerrito, 153

Unió Telefónica 4571, Rivadavia
Coop. Telefónica 2918, Central

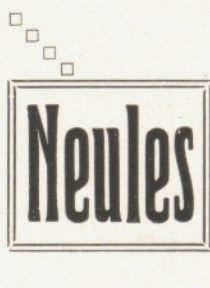
B^{mé} Mitre 2248

Unió Telefónica 8809, Mitre
Coop. Telefónica 2919, Central

Festes de Nadal i Cap D'Any

TORRONS DE TOTES CLASSES
CANASTRES PER A REGALS

Champany Codorniu

VI D'ALELLA, MOSCATELL I GARNATXA

Enviem **Encomiendas** a qualsevol punt de la República.

OLIS SUPERIORS

"L'Atlántida"
DE
J. CABRÉ i Cía.

Est. Unidos, 1599

(CEVALLOS).

Un. Tel. 37, Rivadavia 6752

OLIS SUPERIORS

Refresc Granulat Efervescent "Flor de Romero"

(Igual al Sidral de la nostra terra)

Es el refresc més sa i digestiu
Enviant \$ 1.50 rebreu a correu seguit un pot d'un quilògram de tant recomanable refresc.

Josep Ramoneda

Abellers;
Colonia Alvear
Mendoza, F. C. P.

Medrano, 461
Buenos Aires
U.T. 0729. Almagro

MATALASSOS a l'estil català (REFORMA I VENDA)

Gran assortit de tot el que pertany al ram
Encàrrecs per carta o personalment

D. VALLBONA

PAVON, 4125
BUENOS AIRES

"La Casa de los Tornillos"

Tot allò necessari per a
Foradar, Roscar i Rectificar

CARGOLS de FERRO BULONS per a AUTO-
i BRONZE per a ME- MOBILS de TOTES
TALLS. FILFERRO d' MARQUES. —
ACER per a RESSORTS. FIBRA en XAPES i
PEDRES d' ESMERIL. BARRES. —

Joan Russinyol
BUENOS AIRES

SARMIENTO 1517

Unió Telef. 38, Mayo 1353
Unió Telef. 38, Mayo 6799
Coop. Telef. Central, 1350

Fàbrica de Camises "La Esmeralda"

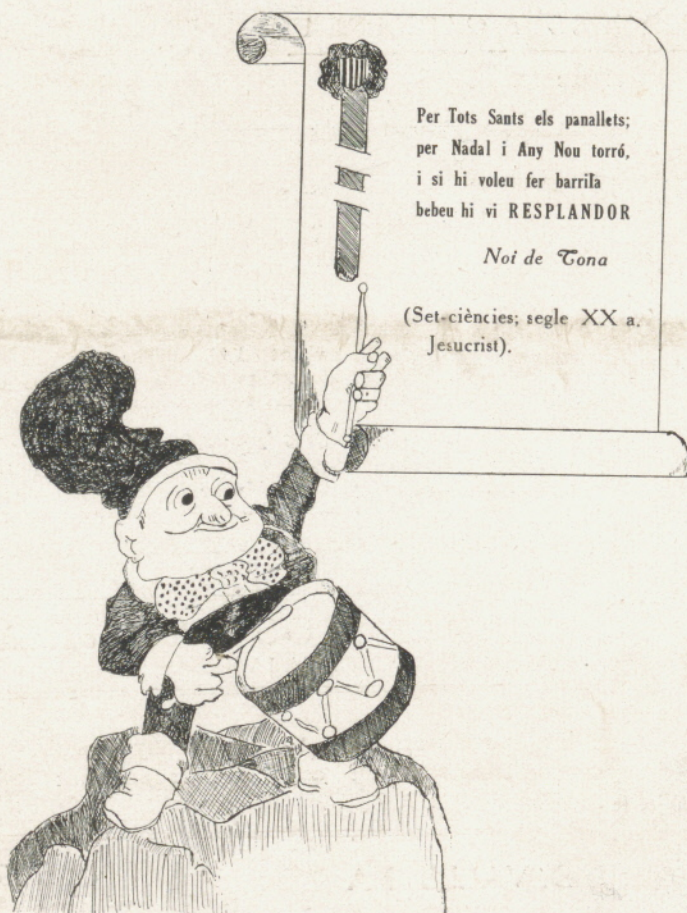
ENRIC RODÓ

ESMERALDA, 492

Sucursal: Corrientes, 1260
Buenos Aires

**Venda directa
al consumidor.**

Per CAMISES de resultat ex-
cel·lent: Per gènere de punt
Català i per tota mena d'ar-
ticles de Camiseria, visiteu
sempre "La Esmeralda."

Per Tots Sants els panallets;
per Nadal i Any Nou torré,
i si hi voleu fer barrila
bebeu hi vi RESPLANDOR

Noi de Tona

(Set-ciències; segle XX a.
Jesucrist).

BODEGAS RESPLANDOR

Pagès Aymerich i Cia.

MENDOZA

Unics representants a Buenos Aires:

ROVIRALTA i Cia.

CAMPICHUELO, 1249 - U. Tel. 1446, Chacrita